

Hvem er det's artikel? – Gruppegenitiv eller possessorekstraktion?

Maria Mørch Dahl
Aarhus Universitet

Indledning

Selvom (2) anses for den korrekte syntaktiske konstruktion på standarddansk, lader konstruktioner af typen (1) til at være almindelige i talesprog for mange danske sprogbrugere. Som vi skal se i nærværende artikel, er en syntaktisk analyse af dem dog ikke helt ligetil.

(1) *Hvem er det's bil?*

(2) *Hvis bil er det?*

Konstruktioner af denne type beskrives ikke detaljeret i danske grammatikker, men nævnes ofte i forbindelse med *gruppegenitiv*. Jeg vil her bringe et overblik over de steder i litteraturen om gruppegenitiv hvor konstruktioner af denne type behandles, samt undersøge om gruppegenitiv på en fyldestgørende måde kan beskrive sætninger som (1), som indenfor generativ grammatik beskrives som eksempler på *possessorekstraktion*. Her ses eksempler som (1) som diskontinuerte, hvor possessoren *hvem* står adskilt fra resten af possessivkonstruktionen *-s bil*, idet possessoren er ekstraheret fra possessivkonstruktionen og flyttet til pladsen forrest.

I undersøgelsen sammenligner og afprøver jeg tre eksempel-sætninger jeg samlet benævner *hvem...-s (NP)*, idet de har det tilfælles at de indeholder en ordgruppe der begynder med *hvem* og ender med et possessivt *-s*, evt. efterfulgt af et nominal. Undersøgelsen bygger på

data fra en korpusundersøgelse af sætninger med denne type ordgruppe og har udformning af to omskrivningstests: substitutionstesten og rottefængertesten.

S’et som her behandles, betragtes i litteraturen bl.a. som *genitiv endelse* (Jespersen 1934), beskrives som *tillægssald* (fx Mikkelsen 1911), eller kaldes *ejeform* (fx Wivel 1901). Jeg vil i denne artikel kalde s’et det *possessive -s* og i øvrigt analysere det som et klitikon som ”knyttes til nominalet på ledniveau” (Nielsen 2019: 55).

Gruppegenitiv

Nielsen (2019: 49) dokumenterer at det ”i hvert fald siden Wivel (1901: 105-6) [har været kendt] at genitiv-s’et [på dansk] kan knytte sig til en hel gruppe af ord”, som i (3) og (4). Jespersen (2007: 279 ff.) gjorde en tilsvarende observation for engelsk og var angiveligt den første til at beskrive dette som *gruppegenitiv*.

(3) [Disse to gamle mænd]s penge (Wivel 1901: 105)

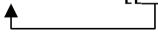
(4) [fyren der står derovre]s mappe (Hansen & Heltoft 2019: 446)

Hansen & Heltoft (2019: 445) beskriver hvordan det possessive *-s* i sådanne eksempler ”står til sidst i nominalet. Det er således ikke knyttet til bestemte ord, men til hele leddet, gruppen”.

Possessorekstraktion

Som alternativ til gruppegenitiv-analysen af det diskontinuerte *hvem...-s (NP)* findes *possessorekstraktion*. I den generative grammatik analyseres spørgekonstruktioner sådan at bl.a. *hv*-ord flyttes fra en placering inde i sætningen til pladsen forrest, fx fra objekt-pladsen til højre for *det* i (5a). Dette kan illustreres ved det at et svar på spørgsmålene i (5) kunne være (6), hvor den possessive konstruktion ses til højre for *det*. Således antages det at *hv*-elementet (i dette tilfælde *hvis bil*) er flyttet fra sin oprindelige plads inde i sætningen til pladsen forrest.

- (5) a. **Hvis bil** er det []?

 b. **Hvem** er det []'s bil)?

 (6) Det er [Søren's bil].

I (5) er hele *hv*-elementet *hvis bil* flyttet forrest i sætningen, hvilket er den måde hvorpå spørgsmål af denne type stilles på standarddansk. I (5) er det kun *possessoren* der er flyttet – *ekstraheret* – og resten af den possessive konstruktion (*s* + possessummet) er 'strandet' i den oprindelige placering, heraf begrebet *possessorekstraktion* (se fx Delsing 1998; Gavrusseva 2000; Alexiadou, Haegeman & Stavrou 2008; Davis 2021).

Hvem...-s (NP)

Konstruktioner af typen jeg benævner *hvem...-s (NP)*, er objekt for min undersøgelse i denne artikel. Denne betegnelse har til formål at dække over (7) og (8), samt eksempler der ligner dem, ved at have en opbygning hvor de indeholder en ordgruppe der begynder med *hvem* og ender med et possessivt *-s*, evt. efterfulgt af et nominal. Eksempler af denne type nævnes flere gange i den danske litteratur i forbindelse med *gruppegenitiv* uden en egentlig forklaring af hvordan de hører under denne beskrivelse (fx Jespersen 1934; Diderichsen 1976: 112; Ravnholt 2006).

Så vidt jeg ved, er det Jespersen (1923: 99) der kommer tættest på konkret at beskrive disse som *gruppegenitiv*. Han forklarer konstruktionen med at ”-s sættes til en hel spørgende sætning [fordi] ’hvem er det’ føles som et hele, der ikke sønderdeles i dets enkelte bestanddele, og istedenfor ’hvis er det?’ kommer det til at hedde ’hvem er de(t)s?’” (Jespersen 1923: 99). Med beskrivelsen af at *hvem er det* føles som ”et hele” antydes det at *hvem er det's* ses som en slags *gruppegenitiv*.

Jespersen (1934: 7) bemærker desuden at forvirringen der kan opstå omkring brugen af de interrogative pronominer *hvem* og *hvis*, kan resultere i sætninger med *hvem...-s (NP)*, fx (7) som syntaktisk lader til at ligne (8).

(7) [*Hvem af de herrer*]*s paraply er det?* (Jespersen 1934: 7)

(8) *hvem er det's?* (Jespersen 1934: 7, fn. 1)

Hvis (7) således er et eksempel på gruppegenitiv, ville det derfor umiddelbart være nærliggende at antage at (8) også er det, men Jespersen (1934: 7) vurderer at de må opfattes som forskellige. Jeg vil nedenfor argumentere for at Jespersens antagelse om at de må opfattes som forskellige, er rigtig og for at (8) derfor ikke er et eksempel på gruppegenitiv, som ellers antydet i litteraturen.

Korpusundersøgelse af *hvem...-s (NP)*

Datagrundlaget for min undersøgelse kommer fra *LANCHART*-korpusset (se fx Gregersen 2009) i korpusværktøjet *Korp* (Borin, Forsberg & Roxendal 2012). *LANCHART* er det største korpus af dansk talesprog pt. og består af annoterede transskriptioner af forskellige typer optagelser af dansk talt af børn, unge, voksne og ældre, deriblandt interviews og optagelser af gruppesamtaler (Gregersen 2009). De ældste optagelser er fra 1970'erne og de nyeste pt. fra 2010'erne. I denne undersøgelse har jeg ekskluderet data fra projektet *Danske Stemmer*, som dækker dansk som det tales i USA, Canada og Argentina. Dette efterlader en korpusstørrelse på 10,92 mio. tokens.

Til at søge efter eksempler på *hvem...-s (NP)* brugte jeg følgende søgestreng:

[word="hvem"] [] {1,5} [word="*.s"]

Søgestrengen gav resultater med ordet *hvem* efterfulgt af 1-5 ord efterfulgt af ethvert ord der ender på *s*, både med og uden apostrof før *s*, fx både *Nihal's* og *onkels*. I *LANCHART* bruges versaler kun til *proprier*, og en søgning med *Hvem* gav derfor ikke flere relevante resultater. For at give mulighed for en bred vifte af resultater med *hvem...-s (NP)* er søgestrengen relativt uspecificeret, med det formål at kortlægge den mulige variation. Kortlægningen af variationen tjener som grundlag for diskussionen nedenfor. Søgningen havde været mere præcist tilpasset undersøgelsen af *hvems...-s (NP)* hvis det sidste ord i søgestrengen havde været angivet som et ord i genitiv, men som tabel 1 viser, er det forskelligt hvordan disse ord er annoteret.

Med disse forbehold gav den endelige, ret brede søgestreng vist ovenfor 337 resultater. Jeg har gennemgået alle resultaterne manuelt og fundet følgende ni eksempler hvor *s*'et til sidst i strengen, efter konteksten at dømme, er et possessivt *-s* der knyttes til noget andet end det substantiv der forstås som ejer.

Eksempel	Ord med <i>-s</i>	Annotation
<i>hvem er dets brev</i>	dets	Poss. pronomen (PRON_POSS)
<i>hvem er dets butterfly</i>	dets	Poss. pronomen (PRON_POSS)
<i>hvem er det hers</i>	hers	Adverbium (ADV)
<i>hvem er dets hvem skal have den</i>	dets	Poss. pronomen (PRON_POSS)
<i>jeg ved ikke engang hvem det er sins jysk for hvis det er</i>	sins	Udefineret (undef)
<i>hvem er dets telefon</i>	dets	Udefineret (undef)
<i>hvem er det det s-</i>	det s-	Udefineret (undef)
<i>hvem er dets hund</i>	dets	Poss. pronomen (PRON_POSS)
<i>hvem var det sins</i>	sins	Udefineret (undef)

Tabel 1: Resultaterne med *hvem...-s (NP)* fra talesprogskorpusset *LANCHART* som de er transskriberet der, samt annotationen af det ord der slutter med *-s*. Eksemplerne med den 'dobbelte' possessivkonstruktion *sins* lader til at være dialektspecifik og behandles derfor ikke i nærværende artikel.

Davis's (2021) undersøgelse af lignende konstruktioner på engelsk, som beskrives nedenfor, blev brugt som sammenligningspunkt, og på

baggrund af denne var søgestrengen desuden åben for eksempler som *Hvem tror du's bil han har lånt?* (og altså ikke kun eksempler med det formelle subjekt *det* og kopulaverbet *være*). Som tabel 1 viser, findes sådanne eksempler dog ikke i *LANCHART*.

Gruppegenitiv eller possessorekstraktion?

I tråd med Jespersens (1934: 7) vurdering vil jeg argumentere for at (9) er syntaktisk forskellig fra (10), og jeg vil foreslå at forskelligheden består i at (9) er et eksempel på gruppegenitiv, hvorimod (10) er et eksempel på possessorekstraktion (i tråd med Delsing 1998; Davis 2021).

(9) [*Hvem af de herrer*]*s paraply er det?* =(8) (Jespersen 1934, 7)

(10) *Hvem er det's bil?* =(1)

Til at undersøge om der er tale om gruppegenitiv eller possessorekstraktion (PE) ved eksempler med *hvem...-s (NP)* bruger jeg to omskrivningstests: *substitutionstesten* og *rottefængertesten*.

Substitutionstesten

Substitutionstesten har til formål at afprøve om der i et givent eksempel med *hvem...-s (NP)* er tale om gruppegenitiv. Substitutionstesten jeg benytter her, bygger på en antagelse om at det er muligt at substituere en *possessor*. Jeg bruger begrebet *possessor* om det led der ved tilføjelse af et possessivt *-s* af nogle kaldes *genitivattribut* (fx Christensen & Christensen 2019: 186) eller beskrives som et nominal der ved tilføjelse af et possessivt *-s* er gjort til ”bestemmer i et nominalhypotagme” (fx Hansen & Heltoft 2019: 443). Således betragter jeg ovenfor *fyren der står derovre* som *possessor* i (11a).

Hansen & Heltoft (2019: 95) præciserer at en substitution skal resultere i ”uændret syntaktisk kontekst”. Det er ikke klart hvorvidt *possessoren* ses som et (selvstændigt) sætningsled, men det antydes bl.a. i Hansen & Heltofts beskrivelse af gruppegenitiv hvor det possessive *-s* ”ikke er knyttet til bestemte ord, men til hele leddet, gruppen” (Hansen & Heltoft 2019: 445).

Den generelle antagelse i litteraturen er at det er nominaler der kan være possessor i en possessivkonstruktion, jf. fx Mikkelsens (1911: 160) *tillægfsald* der har med substantiver at gøre, eller Diderichsens (1976: 112) *kerneled* og *bestemmelser* (se også fx Mikkelsen 1911: 175; Christensen & Christensen 2019: 186-87). Under betragtningen af det possessive -s som et klitikon samt formålet med substitutionstesten som det ”at indkredse hvad der er strukturelle ligheder imellem [konstruktioner] og hvad der er materialeforskelle” (Hansen & Heltoft 2019: 96) må vi først afsøge en relevant strukturel lighed mellem forskellige possessorer.

Således ses den strukturelle lighed mellem (11a) og (11b), hvor possessoren *fyren der står derovre* er substitueret af *fyren*.

- (11) a. [*fyren der står derovre*]*s mappe* = (4) (Hansen & Heltoft 2019: 446)
b. [*fyren*]*s mappe*

Med grundlaget for substitutionstesten således lagt vil jeg nu vende mig mod tre eksempler der skal tjene som illustration af possessivkonstruktionerne *hvem...-s (NP)* generelt. Jeg har indkapslet ordstrengen substitutionstesten sigter til, med kantede parenteser, da det er denne ordgruppe der afprøves som possessor, baseret på Jespersens (1923: 99) antagelse om at ”’hvem er det’ føles som et hele”.

- (12) [*Hvem av de herrer*]*s paraply er det?* = (8)/(9) (Jespersen 1934: 7)
(13) *Så veed jeg ikke* [*hvem det er*]*s* (Jespersen 1923: 99)
(14) [*hvem er det*]*s telefon* (LANCHART, se tabel 1)

Substitutionen i (12) er ligetil. Som Jensen (1985: 48) beskriver det for substitutionsprøver generelt, er der typisk ”tale om at udskifte substantiviske led med pronominer”, hvilket også er tilfældet her. Her må der være tale om nominalsyntagmet *hvem av de herrer* som kan substitueres af pronomenet *hvem*.

(15) [Hvem]s paraply er det?

≈(12)

Substitutionen i (15) resulterer i det possessive pronomen *hvems* som findes i tale-/børnesprog. På standarddansk bruges det interrogative possessivpronomen *hvis*. Substitutionen i (15) resulterer i en sætning som overordnet set kan siges at have ”uændret syntaktisk kontekst” (Hansen & Heltoft 2019: 95) ift. (12), og jeg konkluderer derfor at denne består substitutionstesten hvilket indikerer at den er et eksempel på gruppegenitiv.

Substitutionen i (13) og (14) er ikke helt så ligetil. Som udgangspunkt følger vi antagelsen om at *hvem er det* og tilsvarende grupper af ord, som det antydes i litteraturen (fx Jespersen 1934; Diderichsen 1976: 112; Ravnholt 2006), er ”et hele” hvor ”-s sættes til en hel spørgende sætning” (Jespersen 1923: 99). Hertil kan *nominalsyntaxme* ses som en betegnelse for ”alle de konstruktioner og enkeltord som kan fungere i de samme syntaktiske sammenhænge” (E. S. Jensen 2004: 157), og det vil således være oplagt at se *hvem er det* som et nominalsyntaxme på samme måde som *hvem av de herrer*, givet deres overfladiske ligheder. Hvis det possessive -s lægger sig til *hvem er det* på samme måde som til nominalsyntaxmet *hvem av de herrer*, vil begge eksempler givetvis bestå en substitutionstest hvilket indikerer at der i disse er tale om gruppegenitiv. Det er dog ikke tilfældet.

For possessorer lader der til at være et variationsrum med konstruktioner af forskellige typer, heriblandt muligvis sætninger, ligesom det er tilfældet for subjekter (se fx E. S. Jensen 2004: 157). Således vil det umiddelbart være mest relevant at substituere possessoren med et pronomen eller et proprium for at illustrere den funktionelle lighed der må formodes at være mellem forskellige possessorer. Siden sætningerne (13) og (14) er spørgsmål, må det mest passende pronomen at substituere med, være det interrogative pronomen *hvem* som i (16) og (17), alternativt et proprium som i (16) og (17). Begge disse typer substitutioner resulterer dog i sætninger der ikke kan siges at have ”uændret syntaktisk kontekst” (Hansen & Heltoft 2019: 95). I (17) har jeg markeret eksemplerne med et spørgsmålstegn da de sandsynligvis vil være acceptable i talesprog selvom den syntaktiske kontekst er ændret. Begge eksempler dumper substitutionstesten hvilket indikerer at der i disse ikke er tale om gruppegenitiv.

- (16) a. * *Så veed jeg ikke [hvem]s* ≈(13)
b. * *Så veed jeg ikke [Maria]s*
- (17) a. ? *[hvem]s telefon* ≈(14)
b. ? *[Maria]s telefon*

I (13) og (14) er der altså ifølge resultatet af denne substitutionstest ikke tale om hvad jeg vil foreslå at kalde *sætningsgruppegenitiv*, som dog lader til at være en mulig type possessivkonstruktion. (18) illustrerer dette, men jeg vil ikke gå nærmere i detaljer med possessivkonstruktioner med en sætning som possessor her.

- (18) a. *hun drejede hovedet om bag sin venindes eller [gud ved hvem det var]'s ryg*
(Bergstrøm 1894: 120; citeret af Jespersen 1934: 5)
b. *hun drejede hovedet om bag sin venindes eller [hvem]'s ryg*
c. *hun drejede hovedet om bag sin venindes eller [nogen]'s ryg*

Resultaterne af substitutionstestene indikerer således at gruppegenitivanalysen af konstruktioner af typen *hvem er det's (NP)*, som i (13) og (14), ikke er tilstrækkelig. Som (18) illustrerer, er *sætningsgruppegenitiv* en mulig type possessivkonstruktion, som dog ikke er en tilstrækkelig analyse af eksempler som (13) og (14).

Rottfængertesten

Hvor substitutionstesten har til formål at afprøve om en ordgruppe kan analyseres som possessor i en gruppegenitiv, har rottfængertesten til at formål at afprøve om der i et givent eksempel findes en diskontinuert konstruktion som ved flytning kan gøres kontinuert, altså om det er et eksempel med possessorekstraktion.

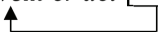
Jeg kalder denne prøve *rottfængertesten* efter begrebet *pied piping* fra den generative grammatik (Ross 1967: 196 ff.). *Pied piping* kendes bl.a. fra den variation der kan være ved brugen af præpositionssyntagmer

hvor styrelsen kan stå først i sætningen med eller uden præpositionen, et fænomen der kendetegner de fastlandsskandinaviske sprog samt engelsk (se fx Emonds & Faarlund 2014: 84-96).

- (19) a. *Hvem rejser du med?*
 b. *Med hvem rejser du?* (Christensen & Christensen 2019: 167)

Ved præpositionssyntaxmer er tanken at styrelsen er flyttet forrest først, og at præpositionen (fx *med*) enten bliver tilbage, som i (19a), eller bliver *pied piped* ("lokket af rottefængerens") til at følge efter, som i (19b).

Tilsvarende kan possessoren (fx *hvem*) flyttes forrest i sætningen med resten af den possessive konstruktion, som i (20b), eller uden, som i (20a).

- (20) a. *Hvem er det []'s bil?* = (1)/(10)

 b. *Hvem's bil er det []?*

 (21) a. *Så veed jeg ikke hvem det er []'s* = (13) (Jespersen 1923: 99)

 b. *Så veed jeg ikke hvem's det er []*

Her tages altså possessivkonstruktionerne i (20) som grundlæggende ens, nemlig *hvem's bil*, og det at betydningen er den samme i (20a) og (20b), antyder at (20a) er et eksempel på PE, med tale-/børnesprogspronomenet *hvems*. Tilsvarende indikerer det at (21) består rottefængertesten, at den er et eksempel på PE. Når hele possessivkonstruktionen flyttes forrest i standarddansk, har pronomenet genitivformen *hvis*, men når possessoren ekstraheres, får den oblikformen *hvem*. Denne variation kræver nærmere undersøgelse.

Lad os nu se på (15)/(22), som ovenfor bestod substitutionstesten hvilket antyder at den er et eksempel på gruppegenitiv.

- (22) a. **Hvem** av de herrer [s paraply] er det? =(8)/(9)/(12)
 ↑
 b. * [Hvems paraply] af de herrer er det? (Jespersen 1934: 7)
 ↑

Under formodningen at *hvem* er en ekstraheret possessor, kan vi udføre rottefængertesten i (22) ved at flytte *-s paraply* frem i sætningen til *hvem* og derved gøre en eventuel diskontinuert konstruktion kontinuert, men som (22b) viser, giver dette os en ugrammatisk sætning. Hvis (22a) havde været et eksempel på PE, havde (22b) været grammatisk og med samme fortolkning som (22a). Dette er dog ikke tilfældet, og (22) dumper derfor rottefængertesten hvilket indikerer at den ikke indeholder en diskontinuert possessivkonstruktion og derfor ikke kan være et eksempel på PE.

Opsummering af substitutions- og rottefængertesten

Således bidrager substitutionstesten og rottefængertesten til at undersøge om sætninger med *hvem...-s (NP)* er eksempler på gruppegenitiv eller possessorekstraktion. Hvis en sætning består substitutionstesten og dumper rottefængertesten, under de nævnte antagelser, er det en indikation på at den er et eksempel på gruppegenitiv, og modsatte testresultater vil indikere at den er et eksempel på possessorekstraktion. Jeg har ikke fundet sætninger med *hvem...-s (NP)* som dumper eller består begge tests, men hvis det viser sig at være muligt, kunne det være pga. andre faktorer, fx ambiguitet eller øget syntaktisk kompleksitet i possessivkonstruktionen eller i sætningen som helhed.

Diskussion og perspektivering

Selvom sætninger med *hvem...-s (NP)* består rottefængertesten og dumper substitutionstesten og derfor muligvis kan ses som eksempler på PE, er det værd at overveje hvor produktiv denne type flytning er på dansk. Som nævnt har Jespersens (1923: 99) beskrivelse af hvordan ”’hvem er det’ føles som et hele” muligvis en vis forklaringskraft, idet det endnu er uvist hvilke syntaktiske kontekster der tillader PE på dansk.

Davis (2021) beskriver forholdene for PE på engelsk og kommer med generaliseringer for de syntaktiske kontekster hvor det er muligt. Hans vigtigste generalisering for nærværende undersøgelse er at PE på engelsk skal ske som en flytning ud af en indlejret sætning, som fx (23).

- (23) *Who do they think* [_i *'s book*] *Mary read* _i? (Davis 2021: 294)
 "Hvem tror de's bog Marie læste?"

En indlejret sætning er ikke nødvendig på dansk (se eksemplerne ovenfor som antageligt har PE, fx (20)), og vi har på nuværende tidspunkt ingen konkrete data der understøtter at det er muligt at ekstrahere en possessor ud af en indlejret sætning på dansk. Korpusundersøgelsen ovenfor gav fx ingen resultater af denne type. Det skal dog nævnes at det ser ud til at eksempler med PE nærmest heller ikke findes i engelske korpusser, på trods af at andre typer data indikerer at PE er en mulig type flytning på engelsk (Davis 2021).

Dette bygger på søgninger i det britiske korpus *BNC* (Davies 2004), samt de amerikanske korpusser *COCA* (Davies 2008-) og *SOAP* (Davies 2011) med strengen:

who [1-6 ord] vv 's

I COCA var det dog nødvendigt at bruge udvalgte relevante verber pga. korpussets størrelse. Disse søgninger gav i alt 127 resultater med *who* efterfulgt af 1-6 ord efterfulgt af et hovedverbum med et tilknyttet *’s*. Jeg gennemgik resultaterne manuelt for at finde eksempler på PE, men der var kun ét eksempel på PE, (24), på trods af korpussernes store størrelser.

- (24) *And who do you think 's testimony's going to save* (SOAP)
your sorry ass?
 ”Og hvem tror du's vidneudsagn kommer til at
 redde din stakkels røv?”

Der er næsten ingen eksempler på PE i *BNC*, *COCA* og *SOAP*, men fænomenet er dokumenteret ved andre typer data (se Davis 2021: 292). Tilsvarende vil jeg ikke mene at det er urimeligt at foreslå at

der måske findes andre mulige kontekster for PE på dansk end *hvem er det's (NP)*, på trods af at det kun er denne type jeg har fundet i LANCHART (se tabel 1). Vi mangler flere empiriske undersøgelser til at kortlægge variationsmulighederne for PE på dansk, bl.a. hvilken betydning hoved- og ledsætninger har, samt hvilke verber og hvilke typer subjekter der kan bruges.

En mulig vinkel at undersøge den diskontinuerte possessivkonstruktion ud fra kunne være at se på lighederne med *hvad for*-konstruktionen, som også kan optræde diskontinuert, idet de begge er eksempler på *Left Branch Extraction* (se bl.a. Corver 1990). Nguyen (2023; 2024) undersøger *hvad for*-konstruktionen på dansk og bemærker at der er en central sammenhæng mellem den diskontinuerte *hvad for*-konstruktion (fx ***Hvad er det for en bil?***) og kopulaverber. I undersøgelserne af hvornår *hvad for*-konstruktionen kan være diskontinuert, bemærker han at "[h]vad [uden videre kan] undslippe *hvad for*-konstruktionen når det forbindes med et kopula" (Nguyen 2024: 215).

Kopulaverbet *være* ses også som betydningsfuldt i andre typer ekstraktion, fx fra en relativsætning. Müller & Eggers (2022: 71-74) foreslår at et *eksistentielt* og/eller semantisk let matrixverbum spiller en betydningsfuld rolle i at gøre ekstraktionen mulig, omend de bemærker at det lader til at være "mere en stærk tendens end en absolut restriktion" (Müller & Eggers 2022: 71). Man kunne forestille sig at kopulaverbet *være* på samme måde spiller en central rolle for *hvem...-s (NP)*, men muligvis kun som "stærk tendens" hvis videre empiriske undersøgelser af PE viser at forholdene på dansk ligner PE på engelsk mere end antydnet i denne artikel.

Konklusion

Sætninger af typen *hvem er det's (NP)* nævnes flere gange i den danske litteratur i forbindelse med gruppegenitiv, men som vist i denne artikel, er der klare indikationer på at de ikke passer ind i gruppegenitivanalysen. Jespersen (1923: 99) foreslår at *hvem er det* føles som "et hele" hvilket skulle kunne gøre det i stand til at fungere som possessor i en slags *sætningsgruppegenitiv*. På baggrund af substitutionstesten og rottefængertesten har jeg dog i denne artikel argumenteret for at der i sætninger af typen *hvem er det's (NP)* er tale

om possessorekstraktion snarere end gruppegenitiv. Jeg har bl.a. vist at sætningsgruppegenitiv er en mulig type possessivkonstruktion, men at en sådan analyse ikke er tilstrækkelig for eksempler af typen *hvem er det's (NP)*. Data fra korpusundersøgelser i denne artikel peger i retning af at det formelle subjekt *det* samt kopulaverbet *være* muligvis spiller en afgørende rolle for konstruktioner af typen *hvem er det's (NP)*, men det er ikke udelukket at andre typer data vil vise at andre subjekter og verber også er mulige, omend *hvem er det's (NP)* tilsyneladende er den mest produktive konstruktion. Videre empiriske undersøgelser vil kunne kaste mere lys over diskontinuerte possessivkonstruktioner på dansk.

Litteratur

- Alexiadou, Artemis, Haegeman, Liliane, & Stavrou, Melita (2008). *Noun Phrase in the Generative Perspective*. Berlin, New York: De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110207491>.
- Bergström, Hjalmar. 1894. *Vendepunkter*. København: Ernst Bojesens Forlag.
- Borin, Lars, Forsberg, Markus, & Roxendal, Johan (2012). Korp – the Corpus Infrastructure of Språkbanken. *Proceedings of LREC 2012*, 474-78. Istanbul: ELRA.
- Christensen, Lisa Holm, & Christensen, Robert Zola (2019). *Dansk Grammatik*. (4. udgave). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Corver, Norbert Ferdinand Marie (1990). *The Syntax of Left Branch Extractions* [Ph.d.-afhandling, Tilburg Universitet]. Tilburg University Research Portal. <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/the-syntax-of-left-branch-extractions>.
- Davies, Mark (2004) *British National Corpus (BNC)*. Oxford University Press. <https://www.english-corpora.org/bnc/>.
- Davies, Mark (2008-). *The Corpus of Contemporary American English (COCA)*. <https://www.english-corpora.org/coca/>.
- Davies, Mark (2011-). *Corpus of American Soap Operas (SOAP)*. <https://www.english-corpora.org/soap/>.
- Davis, Colin P. (2021). Possessor Extraction in Colloquial English: Evidence for Successive Cyclicity and Cyclic Linearization. *Linguistic Inquiry* 52(2), 291-332. https://doi.org/10.1162/ling_a_00369.
- Diderichsen, Paul (1976). *Elementær dansk Grammatik*. (3. udgave). København: Gyldendal.

- Delsing, Lars-Olof (1998). Possession in Germanic. I Artemis Alexiadou & Chris Wilder (red.), *Possessors, Predicates and Movement in the Determiner Phrase* (s. 87-108). Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/asb/reader.action?docID=744222>.
- Emonds, Joseph Embley, & Faarlund, Jan Terje (2014). *English: The Language of the Vikings*. Olomouc: Palacký University. <http://anglistika.upol.cz/vikings2014>.
- Gavruseva, Elena (2000). On the Syntax of Possessor Extraction. *Lingua* 110(10), 743-72. [https://doi.org/10.1016/S0024-3841\(00\)00015-2](https://doi.org/10.1016/S0024-3841(00)00015-2).
- Gavruseva, Elena, & Thornton, Rosalind (2001). Getting It Right: Acquisition of Whose-Questions in Child English. *Language Acquisition* 9(3), 229-267. https://doi.org/10.1207/S15327817LA0903_2.
- Gregersen, Frans (2009). The data and design of the LANCHART study. *Acta Linguistica Hafniensia* 41(1), 3-29. <https://doi.org/10.1080/03740460903364003>.
- Hansen, Erik, & Heltoft, Lars (2019). *Grammatik over Det Danske Sprog*. (2. udgave). København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Jensen, Eva Skafte (2004). Kanoniske og ikke-kanoniske nominalsyntagmer i moderne dansk. *Ny Forskning i Grammatik* 11, 157-180. <https://doi.org/10.7146/nfg.v12i11.23872>.
- Jensen, Per Anker (1985). *Principper for grammatisk analyse*. København: Erhvervsøkonomisk Forlag.
- Jespersen, Otto (1923). *Børnesprog: En Bog for Forældre*. (2. udgave). København: Gyldendal.
- Jespersen, Otto (1934). Gruppegenitiv På Dansk. I Verner Dahlerup, *Studier Tilegnede Verner Dahlerup På Femoghalvfjerdsdaarsdagen Den 31. Oktober 1934*. København: Universitetsforlaget i Aarhus.
- Jespersen, Otto (2007 [1894]). *Progress in Language: With Special Reference to English*. London, New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203716076>.
- Jørgensen, Henrik (2021). *Indføring i Dansk Syntaks*. 5. udgave. Aarhus: Aarhus Universitet.
- LANCHART-korpusset. <https://dgcss.hum.ku.dk/online-ressourcer/lanchart-korpusset/>.
- Mikkelsen, Kristian (1911). *Dansk Ordføjningslære Med Sproghistoriske Tillæg: Håndbog for Viderekomne Og Lærere*. København: Lehmann & Stages Forlag.
- Müller, Christiane, & Eggers, Clara Ulrich (2022). Island Extractions in the Wild: A Corpus Study of Adjunct and Relative Clause Islands in Danish and English. *Languages* 7(2), 55-79. <https://doi.org/10.3390/languages7020125>.
- Nguyen, Michael (2023). Hvad er det for en konstruktion? Om den diskontinuerte *hvad for*-konstruktion i dansk. *Ny forskning i grammatik* 30, 128-49. <https://doi.org/10.7146/nfg.v1i30.137957>.
- Nguyen, Michael (2024). Hvad for En Konstruktion Handler Artiklen Om? Hvad for Konstruktionen i Synkron Og Diakron Belysning. I Eva Skafte Jensen & Jørgen Shack (red.), *Mange Grublende Dage Ere Gaaede Forud* (s. 191-219). Bogen: Dansk Sprognævn.

- Nielsen, Peter Juul (2019). Til Genitivapostroffen's Forsvar. I *Danske Studier* 2019, 42-73.
- Ravnholt, Ole (2006). Gruppegenitiv: Søren Og Sofies Bryllup. *Sproget.dk*.
<https://sproget.dk/sprogviden/spoergsmaal-og-svar/dansk-sprognaevn/SV00000063/>.
- Ross, John Robert (1967). *Constraints on Variables in Syntax* [Ph.d.-afhandling, Massachusetts Institute of Technology]. <https://dspace.mit.edu/handle/1721.1/15166>.
- Wivel, H.G (1901). *Synspunkter for Dansk Sproglære*. København: Det Nordiske Forlag.